
INFORMATIEVAARDIGHEDEN IN DE KLAS

Kenniswerkplaats Special Informatievaardigheden – 20 februari 2019

WAT ZIJN INFORMATIEVAARDIGHEDEN?

- Vaardigheden die je nodig hebt om informatie te zoeken, selecteren, beoordelen en verwerken.
- Zowel op het internet als daarbuiten.
- Maar: 87 procent van de leerlingen (12-18 jaar) gebruikt het internet bij het zoeken naar informatie.

FASES IN HET ZOEKEN NAAR INFORMATIE

FASE 1: DEFINIËREN VAN HET PROBLEEM

- Onderwerp vaststellen
- Voorkennis activeren
- Onderzoeksvraag opstellen

FASE 2: ZOEKEN VAN DE INFORMATIE

- Zoekmiddelen vaststellen
- Zoektermen opstellen

FASE 3: SELECTEREN EN BEOORDELEN VAN INFORMATIE

- Selecteren uit zoekresultaten
- Bruikbaarheid van informatie beoordelen
- Betrouwbaarheid van informatie beoordelen

FASE 4: VERWERKEN EN PRESENTEREN VAN INFORMATIE

- Grondig lezen
- Informatie samenvoegen met voorkennis
- Informatie ordenen
- Informatie verwerken tot een product (presentatie, tekst)

ONDERLIGGENDE VAARDIGHEDEN

- Computervaardigheden
- Evaluatievaardigheden
- Leesvaardigheden
  - o Ook online leesvaardigheid: online teksten verschillen van papieren teksten.
    1. De teksten zijn niet lineair opgebouwd. Het zijn geen teksten met inleiding, kern en slot, zoals we op school leren.
    2. Teksten zijn vaak multimediaal en multimodaal. Dat wil zeggen dat ze niet meer alleen uit letters bestaan, maar er wordt veel gebruikgemaakt van aanvullende en parallelle schema's, animaties, video en audio. Met name audiovisuele informatie is nieuw.
    3. De opbouw/samenhang is vaak een cluster van teksten of tekstdelen, verbonden via hyperlinks.

4. Er zijn nieuwe tekstsoorten of -vormen bijgekomen als websites, blogs en tweets, met hun eigen tekstkenmerken.
5. Teksten worden vaak in interactie met de lezers opgebouwd. Een tekst lijkt vaak op een conversatie online.
6. Er is vaak sprake van een tekst met meerdere, wisselende auteurs. De vraag 'Wat bedoelt de auteur?' is vaak niet te beantwoorden, noch de vraag 'Wat is de hoofdgedachte van deze tekst?'
7. Teksten zijn niet meer statisch, maar snel veranderend: 'part of a dynamic open-ended information system (...) that changes daily in structure, form, and content' (Coiro, 2011, p. 6).

Clemens, J. (2014). Het nieuwe lezen, anders bekeken. Een belangrijke uitdaging voor de taalleraren. *Levende Talen Magazine*, 101(4), 4-9

Voor meer informatie:

- www.jeroenclemens.nl
- Artikel: Clemens, J. (2014). Het nieuwe lezen, anders bekeken. Een belangrijke uitdaging voor de taalleraren. *Levende Talen Magazine*, 101(4), 4-9
Te downloaden via de website van Levende Talen Magazine.

ONDERZOEK NAAR INFORMATIEVAARDIGHEDEN IN DE KLAS

INFORMATIEVAARDIGHEDEN IN LESMETHODEN

In lesmethoden is er maar weinig aandacht voor informatievaardigheden en online geletterdheid.

- Vaak gerelateerd aan traditioneel lees- en schrijfonderwijs (bijv. scannend lezen en verwerken van informatie)
- Weinig aandacht voor zoeken en selecteren van informatie en online leesvaardigheid
- Vaak onderdeel van plus-taken
- Weinig tot geen instructies in docentenhandleiding

ERVARING VAN DOCENTEN

- Geen vast moment voor informatievaardigheden: uitleg wordt gekoppeld aan andere vakken (zaakvakken en begrijpend lezen)
- Delen vooral basiskennis en weinig diepgaande kennis
- Missen instructies voor het aanleren van informatievaardigheden

WAT WERKT WEL?

- Integratie: Maak van informatievaardigheden geen apart vak, maar integreer het in het huidige lesprogramma.
- Samenwerking: Werk samen met andere docenten (van andere vakken). Ontwikkel in docentenontwikkelteams nieuw materiaal om met informatievaardigheden aan de slag te gaan.
- Leerdoelen: Stel leerdoelen op voor informatievaardigheden. Dit kun je doen door de bestaande leerdoelen aan te passen en waar nodig aan te vullen.
- Doorlopende leerlijn: Biedt niet alle fasen en vaardigheden in één keer aan. Ontwikkel binnen de school een leerlijn en bedenk met elkaar hoe je naar het einddoel toewerkt.
- Bestaand materiaal: Je hoeft niet alles opnieuw te bedenken. Maak gebruik van bestaand materiaal en pas dit aan, zodat het bij je nieuwe lesdoelen past.
- Basis: Zorg dat de basis in orde is, voordat je aan de slag gaat met informatievaardigheden. Beschikken je leerlingen over de juiste onderliggende vaardigheden? Weet jij zelf genoeg over informatievaardigheden?
- Uitgebreide instructie: Informatievaardigheden leer je aan door uitgebreide instructie (uitleggen, laten zien en hardop denken) en veel te oefenen met leerlingen.

TIPS OM TE LEZEN:

- wij-leren.nl/online-informatievaardigheden-methoden.php
- Clemens, J. (2014). Het nieuwe lezen, anders bekeken. Een belangrijke uitdaging voor de taalleraren. *Levende Talen Magazine*, 101(4), 4-9
- Brand-Gruwel, S., & Walhout, J. (2010). *Informatievaardigheden voor leraren. Rapport 9*. Heerlen: Ruud de Moor Centrum.
- SLO: Leerlijn Digitale geletterdheid
- Kennisnet: Workshop informatievaardigheden
- Kennisnet: Thema Digitale geletterdheid